

ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ

ΤΟΥ Κ. ΝΑΠΟΛ. ΛΑΠΑΘΩΤΗ

..... Η ΑΓΩΝΙΑ

(Ένα χειρόγραφο σ'ε μιά παλιά κασέλα).

... Σήμερα κλείνουν δέκα χρόνια—δέκα χρόνια άκριβως— άτ' τον καιρό που άρχισε αυτή ή άγωνία... Δέ θνημίαι νά την είχα πού μισροτά.

Σήμερα κλείνουν δέκα χρόνια άκριβως, άτ' τον καιρό πού κάτασσε σ' αυτό τό σπίτι —ά' άρχισε αυτή ή άγωνία, πού ώρα με την ώρα μεγαλώνει. Στην άρχή δέν ήταν παρά ένα σύννεφο μαύρο στόν ορίζοντα, ένα σημάδι μακρινό κ' άνησυχαστικό, καθώς τά σύννεφα πού φαίνονται στη θάλασσα, είδοποιητικά κάποιου κινδύνου, πού μένει κάπως μακρινός άκόμα, αλλά πού όλο και σιμώνει και σιμώνει....

Δέκα χρόνια άκριβως πού κάτασσε σ' αυτό τό σπίτι —μαζί με τόν πατέρα μου, τή μάνα μου, τήν αδερφή μου και τά δυό τ' αδέρφια μου. Δέκα χρόνια άκριβως πού ζώ μ' αυτή τήν άγωνία, πού μου θανατώνει τήν καρδιά, και μέ κάνει νά πινάσκωμ τή νύχτα στό κρεβάτι.

Θνημίαι, τό πρώτο σημάδι φάνηκε στό τελευταίο σπίτι, στή γωνιά. Ήταν ένα βράδι χειμωνιάτικο, έβραζε σιγανά. Είδα κάποιους άνθρώπους νά κολάνε στήν πόρτα τώ νεκρώσωμ. Τους είδα, άτ' τό παράθυρό μου, νά κολάνε στήν πόρτα τώ νεκρώσωμ. Κ' έπειτα ήσαν κάποιου άλλου, και κρέμασαν τους μαύρους τους μπερνετέδες. Ήταν ένα βράδι χειμωνιάτικο, ένα κρύο βράδι πού ηγιάλιζε. Τά κρέμασαν γιά μιά στιγμή—άνθρωποι μαθημένοι στη δουλειά— κ' έπειτα έβγαλαν. Κι' όλη ή νύχτα, έφεγγε κάποιου παράθυρο. Και τήν άλλη μέρα, τό πρωί, ήρθε ή νεκροφόρα. Όλος ό δρόμος γέμισε άμάξια κ' αυτοκίνητο. Κάποιες φωνές άκούστηκαν, κάτι κινδάλισαν στή νεκροφόρα —κ' ή ποικτι έκίνησε, και χάρηκε στό πέρας τό δρόμου.

Κ' ύστερ' από ένα μήνα, τό ίδιο έγινε στό δίπλανό τό σπίτι. Τώρα ήταν άνοιξη, ό κίτρι ο ήταν όλο άνθισμένοι.

Κι' από τότε, πότε δω και πότε κελ, πότε σ' αυτό τό σπίτι, πότε στ' άλλο, κάποιου άνθρώπου έρχόσαν βιαστικά, και κρημόσαν τώ μαύρα τά πανιά. Και πάντα κάποιος έβραγε γιά πάντα, μέσ' στήν ίδια πάντα νεκροφόρα —έβραγε, γιά νά μίν ξαναγορσίσει....

Πότε ήταν ένας γέρος λοχαγός, πότε μιά καπέλα, πότε τό παιδί κάποιου γιατρού—κ' έπειτα πάλι μιά γορηόλα με τ' άσπρα της μαλλιά, κ' ή μάνα της άντικρυνης μοδιότρας, κ' ό πατέρας τού δίπλανου σπιτιού. Ένας κόσμος έβραγε γιά πάντα, έβραγε, με τά βλέφαρα κλειστά—έβραγε, δίχως νά ξαναγορσίσει....

Ό θάνατος είχε φανε ή γειτονιά, και σημάδευε τά σπείτα ένα—ένα. Δέν πήγαινε με τή σειρά—άλλά χτυπούσε πότε δω και πότε κελ.

Στά πέντε χρόνια μέσα, τά σπείτα τού άπάνου δρόμου, είχαν όλα μαυροφορεθεί. Τώρα άρχίζαν τού κάτου δρόμου. Πότε κοντά και πότε μακριά, πότε στή τριτάτα τά σπείτα, και πότε στή χαμόσπια και τίς βαθιές αλλές, ό θάνατος έρχόταν ένα βράδι, κ' έπαινε κάποιον μέσα στό σκοτεινό, άπλόκοντασ τό χέρι του στήν τύχη, και δίχως νά διαλέγει—έπαινε κάποιον μέσ' στό σκοτεινό, σάν ένας κλέφτης πού πατεί στίς μύτες τών ποδιών, σάν ένας κλέφτης πού

δέ θέλει ν' άκουστεί, κ' έρχεται νύχτα, μέσ' στό σκοτεινό, με τά δάχτυλά του πεντομένα, κάτι ν' άρπάξει, και νά φύγει πάλι.

Κι' αυτό τό πράμα βάσταζε, δέν ξέρω πόσα χρόνια....

Πολλές φορές, τήν ίδια ή χρονιά, τό ίδιο σπίτι ντυνότανε στό μαύρο. Κι' οι μπερνετέδες κινιόσαν στίς πόρτες, και τά χαρτιά με τό μαύρο περιθώσιο γέμιζαν τους τοίχους, κ' έπειτα ξεθώριαζαν, ώπαιτο νά κοληθούν άπάνω φρέσκα, στό παλιό και στό κρημνημένο.

Ό θάνατος κολιορχει τό σπίτι μου, τό πλησιάζει άτ' όλες τίς μεριές. Πολλές φορές έφτασε στήν πόρτα. Ή καρδιά μου έτρεμε.... Κ' έπειτα, σά νά μετανόησε—ή νύπιαζε μαζί μου, πότες τό ξάγει: νύπιαζε με τόν τρομό μου, και με τήν άγωνία τής καρδιάς μου—πηδάσε πάλι μακριά! Μάς προσπερνόσε, σάν νύθελε νά πάξει με τήν άγωνία τής καρδιάς μου....

Όλα τά σπείτα, γύρω, στό δέκα αυτά χρόνια, σημαδεύτηκαν από τό πέραςμά του. Δέν έχει μείνει παρά τό δικό μου —κι' άλλο ένα, στόν άπάνω δρόμο, άκριβως στήν τελευταία τή γωνιά....

Κ' ένα βράδι, πού γυνούσα μόνος, στό σπείτα τού άπάνου δρόμου, άκριβως στήν τελευταία τή γωνιά, είδα ένα τζάμ φροσιμένο. Δέν ήταν τό φως τό σταθερό, τό χαμόσπιο τό φως, μάς άγριωνιάς, άπερομένης στή μελέτη. Ήταν ένα κίτρινο φως τρεμουλιαστό, ένα φως άμυδρο και λυπημένο—τό φως πού συντροφεύει τους νεκρούς, τήν τελευταία νύχτα πού θανάτου, προτού νά ρθει ή νεκροφόρα νά τους πάρει.... Ή καρδιά μου τό γνόμωσε άμέσως. Ήταν τό φως τής θλιβερής λαμπάδας, πού τρεμοπαίζει γύρω στούς νεκρούς, συντροφεύοντας τήν τελευταία νύχτα, πού περνά άκόμα όξω άτ' τό γόμα—ή τελευταία λάμψη πού φωτίζει τά χλωμά χαρακτηριστικά τους, λίγο πριν άρχίσουν νά σκοραπένε μέσ' στή σπείτα τού κομητηριού—τό κρηι πού στέκεται θλιμένο στό πλευρό τους, κοντά στή στανομένη τους τά χέρια, και πού θμηίζει τά βουδά τά κρημνίσια, πού θά τόν συντροφεύουν από άφρο.... Κάποιος ήταν πεθαιμένος μέσ' στό σπείτο—τό τελευταίο, πριν άτ' τό δικό μου.

Ρίχνα όλος, κ' έτρεξα και μπήκα μέσ' στήν πόρτα μου. Έπαισα τό κρηιά με τά χέρια. Ένοιθα πάλι τή μεγάλη άγωνία, πού ξαφνικά ξυπνόσε στήν καρδιά μου.... Ένοιθα τά βαθιά τά δάχτυλά τής υπηριμένα μέσ' στή σπείτα μου, και τόν κρηι τής δροτα, στίς ρίξες τών μαλλιών μου....

Έ, τώρα, τέλεισαν τά ψέματα: κάποιου βράδι, θά φανε και στό δικό μας σπίτι.... Άλλά ποιόν θά πάρει από μας—ποιόν θά πάρει πρώτον από μας;....

Ό πατέρας μου έχει γέρασε, άνεβαίνει δύσκολα στή σκάλα. Τά μάτια μου κοιτάνε κρημνισμένα. Ό ρος—φως φέρονε τό χέρι τής καρδιάς μου. Δίχως άλλο, κάποιου ύποφρεσι. Τά μάτια του δέ βλέπουν καθαρά. Κάποτε δέ γνωρίζει τους άνθρώπους, παίρνει κάποτε τόν ένα γιά τόν άλλο.... Κι' όταν κοιμάται, τό στήθος του άνεβοκατεβαίνει δύσκολα. Νά είν' αυτός σημαδεμένος τάχα—νά είν' αυτός σημαδεμένος πρώτος;....

Είχε φανε στή γειτονιά ό θάνατος!

Κ' ή μητέρα, πού άρρώστησε βαριά τό φρενικό

χρωμόνα, δέν στέκεται στά λόδια της καλά. Της έχει μείνει ένας βήχας—ένος βήχας πηγμένος και βαθύς... Κάποτε μιλάει μοναχή της. Κ' ή αδερφούλα μου είνε τόσο χλωμή! τά μάτια της, πού τά στυλώνει κάποτε στά βάθη τ' ουρανού—και πού κρατάνε τό γαλλίω χρώμα του—κοιτάνε τόσο φλογερά τόν ουρανό... Νά είν' αυτή, πού θά μάς φύγει πρώτη; Αυτή θάνα, αυτή θάνα, δίχως άλλο! Τά μάτια της έχουν ένας πάθος, μιά τέτια πυρετώδη νοσταλγία, καθώς κοιτάν τά βάθη τ' ουρανού—σά να περιμένουν κάποιο μήνυμα, κάποιο μεγάλο χέρι να τ' αναγγείλει. Ναί, ή αδερφούλα μου, αυτή θά φύγει πρώτη, αυτή θά φύγει πρώτη! Τό βλέπω μέσ' στά μάτια της, μέσ' στό χαμόγελό της, πού ώρες—ώρες είνε τόσο λυπημένο...

Μονάχα ό μεγάλος αδερφός μου μοιάζει γερός και με καλήν ύγεια. Δέ θάμιαμα ν' αρρώστησε ποτέ του. 'Αλλά ποιός τό ξαίρει, ποιός τό ξαίρει...

Κ' ό μικρός, με τό λυγρό τό πρόσωπο, τό τρελλόπαυδο πού κάνει άταξίες... Κάθε φορά πού βγαίνουμε περίπατο μαζί, τόν χάνω από δίπλα μου: τρέχει μέσ' σ' αυτοκάληση, δέ νοιάζεται γιά τίποτα... 'Η καρδιά μου τρέμει, τρέμει, τρέμει!

Τέλειωσαν τά ψέματα, ό θάνατος θά ρθει! Είνε κρυμμένος, και παραινώνει. Περιμένει τή στιγμή πού δέ θά τόν προσέχουμε—μιά στιγμή πού θάμαστε σκυφτοί κ' άραριζόμενοι—να μάς δώσει κατακέφαλα τό χτύπημα, τή στιγμή πού δέν θά τόν προσέχουμε, τή στιγμή πού θάμαστε πύ ήσυχου, και μήτε κίν θά τόν συλλογίζομαστε! Περιμένει να γυρίσουμε τά μάτια, γιά να μάς τή φέρει πύ καλά...

'Όλα τά σπίατα νύφθηκαν στά μαύρα, τόνα κατόπι σ' άλλο, στή σειρά. Τό δικό μας έμεινε μονάχα. 'Αλλά, κ' αυτό, δέ θ' μείνει γιά πολύ. 'Η καρδιά μου τρέμει, τρέμει, τρέμει...

Κ' άπορώ με τούς άλλους τούς ανθρώπους, πού, ενώ ό θάνατος περνάει, κάθε μέρα, στό πλευρό τους, έκείνου χάνουν σά να μην τόν βλέπουν... 'Η μήπως κ' άλληθια, δέν τόν βλέπουν; Κ' όμως είνε τόσο φανερός, τόσο λίγο τόν νοιάζει να κρυφτεί, πού είνε ζήτημα, στή βδομάδα μέσα, να μή ντυθεί κάποιο σπία με τά μαύρα...

Κάθε βράδι τόν βλέπω σ' όνειρό μου—κάθε στιγμή, άράξω τή σπία του. Κ' ή σπία του απλώνεται στό σπία. Έχει ξεκινηθεί από χρόνια, κ' όλο σμιάνει, σιγούρα κ' άργά. Δέ βιάζεται να ρθει—αυτό τό ξαίρω. Κάνει πώς μάς έχα λημονήσει, κωμώνεται πώς τάχα δέ μάς βλέπει... 'Αλλά τό ξαίρω πώς μάς έχει στό υαλό του, και περιμένει μόνο τή στιγμή, τή κατάλληλη στιγμή γιά να χτυπήσει...

Άδριο, σήμερα—ποιός ξαίρει;— ή ά φαγει. 'Ισως να νιώθει πώς τόν έχω καταλάβει—ίσως, ακόμα, και να τόχει καταλάβει πόσο τόν φοβάμαι μυστικά— και παίζει, ίσως, με τή άγωνία μου, καθώς ή γάτα με τόν ποινικό... 'Ισως, όμως, και να μή νιώθει τίποτε, και να βιαδίζει έντελώς στήν τρύχη, χωρίς να σημαδεύει πούν θά πάρει... Κ' ή καρδιά μου τρέμει, τρέμει, τρέμει. 'Η άγωνία μου ρημάζει τήν καρδιά.

'Όμως, αυτό δέν πρέπει να βαστάζει—δέ μπορεί να βαστάξει πύ πολύ...

Με μιά τέτiana άγωνία στήν καρδιά, μ' ένα τέπιο άκούμητο σαράκι, πού κάθε μέρα μ' άρπανάει, μ' άρπανάει—ίσως κάποιο βράδι—ποιός τό ξαίρει;— γιά να γλυτώσω άπ' τήν άγωνία, να βγάνω τό πιστόλι, και σημαδεύοντας τή δόλια μου καρδιά...

(Έδώ σταματάει τό χειρόγραφο).

ΝΑ ΠΟΛΕΩΩΝ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ

Οί άνδρες μοιρούν να φιλοσοφούν καλύτερα άπ' τή γυναίκα γιά τήν ανθρωπότητα καρδιά. 'Αλλά πάντα ή γυναίκα θά διαβάξει πούλ καλύτερα στίς καρδιές τών ανθρωπών.

Τό σπουδαιότερο μέρος από τό βιβλίο της ζωής είνε ό έπιλόγός της.

Ανά πράγματα είνε άχώριστα από τό ψέμα: ή πολλές ύποσχέσεις και ή πολλές δικαιολογίες.

'Η μετάνια είνε δεύτερη άθωότητα.

'Ο ειργέτης μοιάζει με άρσικα. 'Όσο και γεγαι, τόσο περισσότερο ενδιώδει.

Μόνον ό άνθρωπος πού έχει άξία, αναγνωρίζει τήν άξία τών άλλων.

ΑΠ' ΟΣΑ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Πώς έγράφη ό «Ροκαιμόλ». Ένα χαριτωμένο ανέκδοτο του Πονσόν ντέ Τερράγυ. Γιατί άπέτυχε στίς έξετάσεις του ό 'Αρέν. 'Ο Βερλαίν κ' έ λωποδότης. 'Πάμε να τά πιούμε!...

'Ο «Ροκαιμόλ», τό περίφημο αυτό μυθιστόρημα του Πονσόν ντέ Τερράγυ, δημιουργήθηκε από ένα έντελώς τυχαιο περιστατικό.

Τήν εποχή εκείνη, ό Τερράγυ έγραφε σέ μιά Παρισινή έφημερίδα κάποια επιφυλλίδα, με τόν τίτλο «Τά δριμάτια τών Παρισίων».

Μιά μέρα ό διευθυντής της έφημερίδος προσκάλεσε τό μυθιστοριογράφο στό γραφείο του και τού είπε:

—Κύριε Τερράγυ, πρέπει να τελειώσετε τήν επιφυλλίδα σας μέσα σέ μιά βδομάδα! Δέν διαβάζεται καθόλου.

—Μά..., τόλμησε να παρατηρήσει ό Τερράγυ, έχω δέκα πρόσωπα άκόμα ζωντανά...

—Αυτό είνε δική σας δουλειά. Νά βρήςτε κάτι, μιά έπιδημία, π. χ., και να τούς ξεμπερδέψετε. Τό ζήτημα είνε να τελειώσετε ή επιφυλλίδα με κάθε τρόπο.

Πέντε μέρες όμως μετά τήν παραπάνω συνομιλία, ή συνέχεια του μυθιστορηματος—έξ αίτιας ίσως τών άλληπαλλήλων θανάτων—άποχτήσει ένδιαφέρον και ή έφημερίδα κέρδιος άρκετά φύλλα.

Τότε ό διευθυντής φώναξε ξανά τόν επιφυλλιδόγραφο και τόν παρακάλεσε να συνεχίσει τό μυθιστόρημα.

—Τώρα; τού άποκρίθηκε μελοδραματικά ό Τερράγυ. Δέν άφρανα πού ζωντανό, παρό μόνον ένα, τόν Ροκαιμόλ...

—Ροκαιμόλ! Ροκαιμόλ! 'Όραίο όνομα! φώναξε ό διευθυντής. Συνεχίστε λοιπόν τό μυθιστόρημα, με ήρωα τόν Ροκαιμόλ.

'Ο Πονσόν ντέ Τερράγυ συνέχισε πραγματικά τό μυθιστόρημα με τόν παραπάνω τίτλο και ή κυκλοφορία της έφημερίδος, στήν όποια δημοσιεύσαν, αύξήθηκε κατά 4.000 φύλλα.

'Ο περίφημος Γάλλος δημοσιογράφος και μετέπειτα γεροισαστής, 'Εμμανουήλ 'Αρέν, όταν ήταν νέος, σπούδαζε στό Πανεπιστήμιο του Αιξ. 'Επειδή όμως νοσταλγούσε συχνά τούς συμπατριώτες φίλους του, τώσκαζε κάθε τόσο από τά μαθήματα, έπαυσε τό τραίνο και τραβούσε γιά τήν πατρίδα του Μασσαλία, όπου τούς αντίπαμους σ' ένα καρενάιό.

'Όταν επί τέλους έφτασε ό καιρός τών διπλωματικών έξετάσεων, μεταξύ τών άλλων ίποψηρίων προσήλθε ένόμινο και τής έξετάσεως έπιφοητής και ό 'Αρέν. Οί καθηγητά του απήθιθαν διάφορες έρωτήσεις, αλλά ό τελειόφοιτος, καθό άμελετήτος, άπάνησε βουδός.

'Ωστόσο, κάθε λίγο έβγαζε τό ρολόγι του, τό κτύπαζε και τό ξανάβαζε στήν τσέπη του. Αυτό επανεκλήθη άρκετές φορές και προκάλεσε τήν περιέργεια ενός καθηγητού.

—Τί κτυπάτε τό ρολόγι σας; τόν ρώτησε ειρωνικά. Περιμένετε να σάς πη αυτό όσα δέν έμελετήσατε;

—Με συγχωρείτε, κύριε καθηγητά, άπάνησε ό έξεταζόμενος, αλλά τό τραίνο γιά τή Μασσαλία άναχωρεί μετά δέκα λεπτά και πρέπει να τό προσφάσω.

'Ο 'Αρέν, κατόπι αυτού άπεκρίφητε πανηγυρικά στίς έξετάσεις, αλλά πρόφτασε τό τραίνο και δέν έχασε τουλάχιστο τό ραντεβού του με τούς φίλους του!...

Γιά τόν Γάλλο ποιητή Πωλ Βερλαίν, διηγούνται τό έξης ανέκδοτο: Μιά βραδιά ό ποιητής, άπένταρος, όπως πάντα, και πενσιώδης, ήταν έκπλωμένος στό κρεβάτι του και ρέμβαιζε, συνθέτοντας σίχους. 'Εξαφνα άκουσε τήν πόρτα του ν' ανοίγει μ' άντιצלίδι και σέ λίγο ελδε να έμπαρνίζεται ένας λωποδότης.

—Τήν έσπαθες, φίλε μου, τού είπε ό Βερλαίν, χωρίς να κινηί άπ' τό κρεβάτι του. 'Εδώ πού ήσθε, δέν θά βρής τίποτε.

—Τίποτε άπολύτως; Μιλάτε ειλικρινώς; ρώτησε ό λωποδότης μ' ένδιαφέρον.

—Ειλικρινέστατα, άφού δέν μου βρισκαται ούτε ένας όδολός.

—Κρίμα στόν κόπο μου! Και δέν έχω στήν τσέπη μου παρά τρία φράγκα...

—Τρία φράγκα! φώναξε ό Βερλαίν περαχρός. Μά είνε ίπεραφρεσκά γιά να ποιήμ!...

Και στή στιγμή πετάχτηκε άπ' τό κρεβάτι του, ντύθηκε πρόχειρα και άκολούθησε τό λωποδύτη στή γειτονική ταβέρνα!...

"Επαιρει κάποιον κ' έφερνε στα σκοτεινά, σαν ένας κλέφτης!..."

